

■ COLUMNA

Cun mauns e pes

DAD AITA DERMONT-STUPAN

Chaminar è segir in'occupaziun dal temp liber impurtanta. Gia las differentas modas da chaminar ch'i dat demussan che chaminar è «in». Spassegiar, ir en muntogna, «walking», «trecking», «jogging» ed auter pli. Chaminar è saun. Perits da la sanadad corporala e mentala èn perina: chaminar fa bain a corp ed olma.

Ma atgnamain han ins inventà tut ils vehichels ed urdains per ch'ins na stoppia betg far tut a pe ed a maun. È questa inveniun pia stada a nossa disfavour?

Na. Quai na pon ins betg dir. Nua vegnissan nus sche nu avessan da far tut noss kilometers a pe e tut las lavurs a maun? Nus na vegnissan betg or d'in fatg.

Quant leds èn stads noss perdavants cur ch'igl è vegnida inventada la roda! Sin fundament da la roda èn vegnidas er construidas tut las maschinas per lavarar. Grazia a la roda gieva tut tuttenina blier pli levamain e pli spert.



Però è perquai la vita vegnida pli leva? Atgnamain stuain nus ussa be far dapli. Producir dapli. Lavarar lavarain nus er ozendi da la damaun a la saira. Ed avain nus er dapli? Dapli da tge?

Betg che jau vuless far ir enavos la roda. Er jau sai ch'i deva temps ch'ins n'aveva er tar nus gnanc da mangiar avunda. Ma jau ma dumond mintgatant sche nus n'essan betg diventads sclavs da la roda.

Las pussaivladads che nus avain ozendi, gist er cun la tecnologia electronica, en straminablas. Mes bab da passa 90 onns di: «Quai è striegn.» E quai para er a mai. Jau

fatsch bain diever d'utensils da tuttas sorts, ma jau n'hai betg idea co ch'i funcziunan (p. ex. er quest laptop qua). Quai ma disturba insaco. Las chaussas che jau sun abla da far a maun ma cuntentan pli fitg.

Ma per survegnir ina lavur ston ins savair duvrar la tecnologia moderna. Uschia sto la blera glied lavurar davant il computer. I smatgan pums u nufs e s'allegran per lur temp liber. Ed en quel ston els recumpensar quai ch'è vegnì a la curta durant la lavur.

Paradoxamain, meglier ditg logicamain, ha gist la banca reparti l'onn passà da quests stgerpins che dumbran ils pass per motivar la glied da restar fit. Quants pass esi recumandà da far mintga di? Jau na sai betg pli. Var 5000.

Tgi che n'ha betg gist il cletg d'avair moviment avunda durant la lavur sto pia far la saira ancias lezias e chaminar almain ses 5000 pass per restar fit. Pir lura ha el fatg insatge cun mauns e pes.